

AZ „ÍRÁSOK” ÉS A KÖNYV HATALMA

Mt 22,23–33

Jézust a feltámadásról, annak módjáról faggatják – Őt törbecsalni, megszégyeníteni akaró, aljas, hátsó szándékkal – a feltámadást tagadó szadduceusok. Fondorlatuk, cselvetésük fegyvere azonban visszafele sül el, s – Jézus helyett – az orvul, alattomosan támadók szégyenülnek meg. „Tévelyegtek, mivel nem ismeritek sem az Írásokat, sem az Isten hatalmát” – hangzik feléjük Jézus nyugodt, de tiszteletet parancsoló szava, majd a halál utáni életről vallott felfogást ismerteti, amit a szadduceusoknak az Írásokból éppúgy tudniuk kellene, mint neki. Végül így foglalja össze örökélet-hitét: „Az Isten nem a holtak Istene, hanem az élőké”.

A történetből most Jézus – támadóit megalázó – válaszának egyetlen mondatát ragadom ki: „Tévelyegtek, mivel nem ismeritek sem az Írásokat, sem az Isten hatalmát”, s erre építem fel beszédemet. E mondat hallatán sokakban – lehet – megfogalmazódik az értetlenkedő kérdés: hogyan, az írástudóknak, tanult embereknek tartott szadduceusok nem ismerték az Írásokat, vagyis írástudatlanok voltak, nem tudtak írni-olvasni? Az így értetlenkedőket nyomban megnyugtatom, hogy a felolvasott történetben nem erről van szó: a szadduceusok nagyon is jól tudtak írni-olvasni, de mégis tévelyegtek Jézus szerint, mert nem ismerték helyesen, vagy önkényesen értelmezték és magyarázták az Írásokat, vagyis a zsidók szent iratait, könyveit, a mózesi törvények foglalatát, amelyeken keresztül is „szólt” Isten az akkori emberhez, ki nyilvánítva hatalmát és akaratát. A később kialakult keresztény szentkönyv: a Biblia, a Szentírás szintén Isten hatalmának, akaratának, szeretetének egyik bizonyosságaként áll előttünk, s az azt értelemmel tanulmányozó ember mindig útmutatást talál benne egy igaz élet megélésére. Az önmagával hosszú harcot vívó, eleinte kicsapongásban élő Augustinust/Szent Ágostont a Biblia indította el a keresztény élet útján, 386-ban. Tizennégy évvel később ezt a sorsdöntő élményt így eleveníti fel: „...valami fűgefá alá heveredtem hétrét görnyedten, és szabad folyást engedtem könnyeimnek. »Meddig még, Uram?« És íme, a szomszédos házból hangot hallok: »Tolle, lege! Tolle, lege! – Vedd föl, olvasd! Vedd föl, olvasd!« Visszaszorítottam könnyeim patkáját, és fölugrottam. Csupán arra magyaráztam ezt a szöveget, hogy menyeyei parancs zendül most felém: üssem fel a könyvet, és olvassam el a legelőször szemembe ötlő fejezetét. »...nem dorbézolásban és részegeskedésben, nem szeretkezésben és kicsapongásban, nem viszálykodásban és irigységben, hanem öltsetek magatokra az Úr Jézus Krisztust...«. (Róm 13,13–14) Nem akartam már tovább olvasni. Nem is volt erre szükség. E mondat végeztével tüstént a bizonyosság derűje ömlött el szívemben, és a kételkedés minden homálya szertefoszlott.”

Valamikor középiskolás koromban – ha jól visszagondolok – engem is a Szentírás fordított a teológia felé. Egyik osztálytársamtól egy Bibliát kaptam ajándékba, s annak elolvasása érlelte meg bennem az addig talán csak csírájában szunnyadó gondolatot: lelkész leszek.

Elmondhatjuk, hogy valahányszor az ember értelemmel és szeretettel fordult a Biblia felé, és tanulmányozta azt, mindig nagy és szép dolgok születtek, s magasba emelkedett a föld porában szárnyszegetten vergődő élet. Szerintem a Szentírás csodás hatalma ma – immár a 21. században – is megvan úgy, amint hatalma van minden könyvnek, amely Isten akaratát, szeretetét tolmácsolva az ember felemelkedését, jobbá, többé, igazzá levését szolgálja. Sajnos, a könyvek által a rossz is terjedhet: gondoljunk azon kiadványok, folyóiratok ezreire, amelyek valósággal elárasztották a világot, megfertőzve a tiszta emberi gondolatot.

De visszatérve a Bibliára, az ember felemelkedését szolgáló „Írásokra” és könyvekre: hivatásukat csak akkor tölthetik be, ha olvassák azokat. Ha a könyvek – beleértve a Bibliát is – könyvtárak polcain porosodnak, sötét fiókokban sárgulnak olvasatlanul, akkor hiába várjuk, hogy naggyá, jobbá és igazzá legyen általuk az ember.

Sajnos manapság sokan „tévelyegnek”, e világ földhözragadtjaiként vándorognak az élet útvesztőiben, mert nem ismerik, nem olvassák sem az „Írásokat”, a Bibliát, sem a lelküket művelő, azt az élet teljességéhez közelítő könyveket. Legfennebb úgy vannak mindezekkel, mint esküvője után néhány nappal a könyvkereskedésbe benyitó fiatalasszony, aki így szólt az elárúsítóhoz: kérek három és fél méter keménytáblájú, mutatós könyvet. Az elárúsítónak hirtelen fülíg szaladt a szája, de rögtön fegyelmezte magát, és igyekezett a nagybani megrendelésnek eleget tenni. – Mondja, mégis milyen könyvekre gondol, kérdezte udvariasan a vevőt, ajánlhatok szépirodalmi, verses, történelmi vagy műszaki könyveket. Teljesen mindegy, hangzott a válasz, a fontos az, hogy a keménykötésű könyvek egyformák legyenek, és jól nézzenek ki, férjemmel ugyanis most rendeztük be az új lakást, amelybe megítélésem szerint csak új könyvek illenek. (Czirják Árpád: Erdélyi Magyar Breviárium) Vannak, akik e fiatalasszonyhoz hasonlóan a könyveket – köztük a Bibliát is – lakásuk ékesítésére, díszítésére használják, s nem csoda, ha szívük, lelkük, elméjük ékesítetlenül, dísztelenül, siváran tengődik, porosodik, akárcsak dísznek szánt könyveik szekrényük polcain. De vannak – hála Istennek – a közel 300 évvel ezelőtt élt tudós teológushoz, Bod Péterhez hasonlók is, aki annak idején a leydeni egyetemről hazatérve hét és fél mázsá könyvet cipelt magával. E könyvmennyiséget az akkor már tudós férfi valószínűleg nem méteressel mérte, mint az újdonsült feleség, előzetesen mérlegre sem tette, mert e művek „súlyát” anélkül is érezte. Sajat szavai szerint: „könyvekből valamelyes tudományos kincsét gyűjtött. (Czirják Árpád: EMB) Mert tudta azt, amit Gárdonyi Géza – később – így fogalmazott meg: „A könyvre kiadott pénz, látszólag eldobott pénz. Mint a vetőmag.” Sajnos erre a vetőmagra, a lélek és szellem vetőmagjára, a könyvekre – az alacsony

bérek és a csillagászati árak miatt – kevés pénz jut költségvetésünkéből. De ha jutna is valami, azt inkább e világ talmi kincseire pazarolja az ember. Sajnálattal kell szemlélnünk, hogy sok embertársunk szemében elértéktelenedtek az „Írások”, a könyvek, vele együtt a templom és iskola, értéktelen és haszontalan az erkölcsös, becsületes, igaz emberi élet. A Szabadság című napilapban olvastam nem is olyan rég, Lászlóffy Csaba: Könyv negyvennégy forintra című rövid írását, mely szerint egy fiatal könyvgyűjtő nem szállhat fel az egyik magyarországi távolsági buszra, mert útiköltségéből hiányzik 44 forint. Hiába kínál fel a buszsofőrnek könyveket, hat-hétszáz forintosat is, a hiányzó összeg fejében, az közömbösen utasítja el ajánlatát: „Könyv?!... Annak itt már lejárt az ideje.” Aztán megkérdezi: „ - Maga valami kupec? – Nem, könyvgyűjtő vagyok. – És milyen könyvei vannak?!... Magánál hordja őket?” – érdeklődik hűvösen a járművezető, s kérdései megcsillantják a reményt a fiatalemberben: hátha... Ám lelkesedése korai: hiába kínál jobbnáljobb könyveket, buzgósága láttán a sofőr addigi érzéketlensége gúnyba csap át: „ - Szekszpír nem volt a barátja?” – kérdezi röhögve. „ - Nem – válaszol a könyvgyűjtő sértődés nélkül – , de Shakespeare-em is van, ha gondolja... Az autóbuszban ülök arca, ha hallják is a diskurzust, meg se rezzen. Választékos, közönyös újgazdagok. A sofőr hirtelen indítja meg a járművet, a pórul járt kunyeráló megtántorodik, kis híján elvágódik az aszfalton”. Sokáig próbálkozik, míg végre egy magánautós megsajnálja, s felveszi. Könyvet azonban ő sem kér, hanem így szabja meg a fuvardíjat: „- Két sörrel megúszod, öcsi! Csak Dréher legyen”.

Csoda-e, ha egy ilyen világban, az embert felemelő, nagygyá tevő, de elértéktelenedő könyvek világában, vakon tévelyeg az emberiség? Csoda-e, ha az „Írásokkal”, könyvekkel együtt Isten, a lelkiek, szellemiek is „elértéktelenednek”, s céltalan bolyongássá válik az Istentől szépre tervezett élet?

A nagy francia író, Balzac sokatmondóan jegyezte meg egyik kortársáról: „Akarjátok tudni, milyen ember volt? Nem olvasott”. Sajnos egyre több emberre ráillik e megállapítás, s az olvasás hiánya, az „Írások” és könyvek, a lelkiek és szellemiek ismeretében való járatlanság könyörtelenül rányomja bélyegét életükre, környezetükre egyaránt. Akik azonban tisztában vannak az „Írások” és könyvek Istentől való, lelket-szellemet szépítő, embert nagygyá tevő hatalmával, azok nem „tévelyegnek”, nem tétlenkednek, és nem fukarkodnak, hanem e hatalom szárnyaló erejével emelkednek fel a jézusi lelkiület boldogító csúcsaira. Legyünk mi is ilyen emberek, e lelket szépítő és magasra emelő hatalom boldog birtokosai. Ámen.

HÁLA ÉS HÁLÁTLANSÁG

Lk 17,11–19

Ha valamelyik folyóirat sportrovatának szerzője volnék, a felolvasott bibliai történetet ezzel a címmel közölném: 9:1, azaz a hálátlanság 9:1 arányban legyőzte a hálát.

A csodás elemekkel átszőtt történet szerint Jézus, Jeruzsálem felé vivő útján, tíz leprás férfival találkozik, akik felismerve a Mestert, könyörögre kéri: „Jézus, Mester, könyörülj rajtunk!” S Jézus – ismerve az akkoriban gyógyíthatatlan betegség borzalmaival, meglátva százalmas sebeiket, átérezve fájdalmukat, kivetettséget – könyörületes, szerető szívvel így szólt hozzájuk: „Menjetek el, mutassátok meg magatokat a papoknak.” Azok elmentek, s útközben megtisztultak. Amit reméltek, bekövetkezett: leprájuk elmúlt! Eltorzult arcuk kisimult, sebeik nyomtalanul eltűntek, réveteg tekintetük újra mosolygósra változott. „Egyikük pedig, amikor látta, hogy meggyógyult, visszatért, és hangosan dicsőítette az Istent. Arcra borult Jézus lábánál, és hálát adott neki” – hallhattuk az evangéliumból, amelynek szerzője azt is megjegyzi, hogy ez a hálálkodó ember „samáriai volt”. S mint ilyen, idegenekkel keveredett zsidók leszármazottjaként, a hithű zsidók szemében megvetendőnek, ellenségnek számított. Tőle nem várta volna senki, hogy visszamenjen Jézushoz, és mégis egyedül benne győzött a hála érzése, visszament, hogy megköszönje Jézusnak a visszanyert egészséget, hálája jeléül dicsőítse Istent. Tette mindezt azért, mert tudta, hogy mi a betegség, és milyen drága kincs az egészség! S azt is tudta, hogy kinek köszönheti gyógyulását, kinek tartozik hálával érte.

Jézus a hálálkodó ember láttán így szól: „Nem tízen tisztultak-e meg? Hol van a többi kilenc? Nem akadt más, aki visszatért volna, hogy dicsőítse Istent, csak ez az idegen?” Számonkérő, de válasz nélkül hagyott kérdései után, szeretetet árasztó, biztató hangja betölti a köszönetet rebegő „idegen” lelkét: „Kelj fel, menj el, hited megtartott téged.”

A mai, 21. századi élet tetet-lelket „megbetegítő” hajszájából, rohanásából egy kis időre mi is „visszatértünk”, betértünk e szent hajlékba, hogy ezen a sajátosan unitárius ünnepen, őszi hálaadás ünnepén, hálát és köszönetet mondjunk Istennek, édes Atyánknak, áldjuk és dicsőítsük szent nevét. Jöttünk, mi, hívő emberek, a tudatban, hogy mindenekelőtt Őt, Istent illeti hála és köszönet mennyei és földi kincseinkért: a szívünket és otthonunkat betöltő szeretetért és békességért, az értelmünket világosító szellemiekért, a testünket tápláló mindennapi kenyerünkért és italunkért, az élethez szükségeseinkért, egészségünkért és gyógyulásunkért, verejtékhullásunk, „fáradalmink szép gyümölcseiért, minden ajándékaért, amit végtelen szeretetéből és jóságából gazdagon áraszt ránk. S aki így, hálátelt szívvel jött ide, annak lelkében távozásakor – hiszem – megszólal a jézusi biztatás: „Kelj fel, menj el, hited